

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naručnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemški „Schulverein“ zatožen od slovenskih poslancev v Gradci.

Petek 30. junija t. l. bil je tudi za rovarski nemški „Schulverein“ tožni den. Naši slovenski poslanci so ga v deželnem zboru č. kr. namestniku hudo zatožili kot velikega rovarja, ki Slovencem krivico dela in mir med Nemci in Slovenci kali. G. dr. Radaj vprašal ali interpeliral je vlado v imenu vseh slovenskih poslancev, razven brežiškega dr. Šnideršiča, ki se nam je izneveril in za nemčurji in nemškimi liberalci potegnili, na sledeči način:

Vaša ekselenca!

Nemški „Schulverein“ ima v svojih pravilih izražen namen: „Varovati in braniti nemštvo.“ Ta namen je v slučajih potrebe, t. j. če se nemštvo res kde krivica godi, popolnem opravičen. Vendar med izgovarjanjem, da kdo lastno narodnost varuje in brani, ne sme segati v pravice drugih narodov.

Ako tedaj nemški „Schulverein“ sploh na javno šolstvo uplivati hoče, mora to svojo uplivanje omejiti na — nemško deco. Tako veleva zdrava pamet, naravno pravo, kojemu pritrjuje državna osnovna postava od 21. decembra 1867 (§ 19. o enakopravnosti vseh narodov v Avstriji).

Toda kako nemški „Schulverein“ zadnja leta na slovenskem Štajerskem deluje, to sega čez gori naznačeno mejo. Nemškemu „Schulvereinu“ tukaj ni namen: varovati Nemce, ampak on streže ponemčiti Slovence.

V dokaz navajamo sledeče dogodke:

Dne 18. maja t. l. bil je občni zbor nemškega „Schulvereina“ na Dunaji. Takrat se je bilo javno poročalo, kako je 1000 fl. položil, da se je tik Švičine na nemško-slovenske meji v Rači, kder stanujejo Slovenci pomešani z Nemci, nakupila hiša (od štajerske branilnice na boben djana) in priredila v nemško šolo, kder se ima izključljivo le nemški učiti; da se ne čuje ondi noben slovenski glas, obljubil je nemški „Schul-

verein“ skrbeti za primerne učitelja in mu vsako leto izplačati nekaj denarjev.

Na Sladkem vrhu mariborskega okraja proti Cmureku je šola; otroci so do $\frac{2}{3}$ slovenski, samo $\frac{1}{3}$ razume slabo nemški.

Do sedaj se je podučevalo slovenski in nemški. Toda nemški „Schulverein“ je šolske srenji vrgel nekaj denarjev za popravo šolskega poslopja, za nakup nekotih učil, ter obečal nekaj vsakoletne podpore za učitelja. Temu nasproti je pa šolska srenja morala obljubiti, da se v njenej šoli zanaprej podučuje samo nemški, nič slovenski.

Jednako se je zgodilo v Vuhredu ob Dravi v mahrenberškem okraju. Nemški „Schulverein“ plačuje nekaj stroškov za stavljenje šolskega poslopja, a za to mora se v višjih razredih učiti samo nemški, akoravno v Vuhredu nemških otrok najti ni. V podobno ponemčevanje hotel je nemški „Schulverein“ zapeljati tudi šolsko srenjo pri spodnji Kungoti zunaj Maribora, ter jej vedno obeta k šolskim stroškom nekaj doplačevati, ako se upelje nemščina kot edini učni jezik.

Drugod deliva „Schulverein“ šolam učil in knjig, učiteljem pa nagrad, imenovanih „Ehrengabe“ (Slovenci so je krstili: Judeževe groše). Okolo 20 učiteljev je prijelo takšnih „Ehrengabe“ kot premijo za marljivo ponemčevanje slovenskih otrok.

Nemški „Schulverein“ plačuje šolskim srenjam, da slovenskemu učenemu jeziku dajajo slovo, s knjigami in denarji, učiteljem pa, da vrlo ustrezajo nemčevalnemu namenu ovega društva, s podelivanjem „Ehrengabe“.

Šolske srenje toraj po kratek čas trajajočih podpora v denarjih zapeljuje v to, da dajejo svoje otroke ponemčevati. Prepozno sprevidajo, kako so svoje deci pot zaprli do prave, narurne duševne izomike in izobraževanja.

Kako in kaj se ima v ljudskih šolah na Štajerskem učiti, to jasno določuje postava od 8. februarja 1869.

Vodstvo in skrb za šolstvo v ljudskih šolah

prípada krajnim in okrajnim šolskim svetom pa še deželnemu šolskemu svetu. Nadzorujejo pa izvrševanje šolskega črteža okrajni in deželski šolski nadzorniki. Nobena druga živa duša nima pravice na ljudske šole uplivati.

Ako ima nemški „Schulverein“ denarjev slovenskim šolam na spodnjem Štajerskem v podporo, dobro, naj jih izroči krajnim šolskim zalogam (fondom), tukaj se bode z njimi ravnalo po § 41 postave od 4. februarja 1874.

Po postavi ima edini deželni šolski svet pravico učiteljem za izvrstno delovanje deliti nagrad ali premij. Nemški „Schulverein“ toraj ne sme sam učiteljem dajati „Ehregabe“, ker bi jih tako le zapeljeval k nepokorščini in nezakornitosti. Ako tedaj nemški „Schulverein“ med učitelje nagrad deliti hoče, dobro, pa naj jih izročuje deželnemu šolskemu svetu, kateri edini ima pravico določevati, kateri učitelj je nagrade vreden in kateri ne.

Po razloženem svojem delovanju greši nemški „Schulverein“ zoper postavno določeni šolski red in črtež za ljudske šole, ki slovenskej materinščini itak najskromnejši, le neobhodno potrebni prostor komaj privoščiči, ter pačiči (demoralizuje) ljudstvo in kvari (korumpira) učitelje.

Omenite še moramo, kako dražljivi in bojeviti so vsi oklici in pozivi tega društva, kakor da bi vsaki den trebalo bati se vojske med Nemci in Slovenci, do katere vojske vendar ni nobenega uzroka; tako dela to družbo le samo razdražbo in neti preprij med narodi.

Temu nasproti šteje mo si v dolžnost vprašati:

Je-li vladi delovanje nemškega „Schulvereina“ naspodnjem Štajerskem v omenjenem oziru znano, se-li vladi zdi, da je tako društveno delovanje v soglasji z državnimi osnovnimi postavami in s postavno določenim učnim črtežem za ljudske šole na Štajerskem, — in če ne, kaj namerava visoka vlada proti temu storiti?

Dr. Radaj, dr. Dominkuš, dr. Šuc, Herman, Kukovec, Fluher, Žolgar.

Hvala in slava vrlim poslancem slovenskim!

Gospodarske stvari.

Odkod sadje, zlasti jabelka, črvivo prihajajo.

Črviva postane jabelka ali gruška, ali kateri god drugi sad, če ima v sebi črva prav za prav le gosenico drobnega ponočnega metulja, kterega entomologi, t. j. žuželkoznanči Tortrix pomana, t. j. jabelčni motavec imenujejo.

Da si življenje svoji zalogi zagotovi, se samica tega metulje vrije v cvet jabelčnih in gruškovih dreves in tam jajčka na površino plodnice izleže.

Iz jajčka izleze v prav kratkem času mali črvček, ki se kmalo v notrajne dele rastočega sada zarije, se tam kakor v grob zakoplje in vedno več prostora v notrajnih sadovih delih zavzema. Iz prvega njegovega sedeža se vije več ali manj zvita pot proti zvonajnemu delu sada. Po tem potu dobiva črv za dihanje potreben zrak in skozi ta pot tudi jeden del izločkov svojega telesa na zvonaj odpravlja.

Da je ta črvček ali gosenica v sadu, to čisto nič ne zabranuje, da sad raste. Vendar pa provzroči, da sad pred časom, prerano dozori in tudi prerano z drevesa odpade. Ko je črvivo sadje pokapalo na tla, brž gosenica v njem vijugasto pot razširi in po ji iz sada prileze, da se potem ali v drevesni skorji ali pa v površnih plasteh zemlje okoli drevesa poskrije in zaprede.

V tem stanu pretrpi zimo in mraz. Iz bube izleze meseca junija metulj in gori popisani dogodki se iz nova začno!

Jedino sredstvo tega sovražnika ugonobiti je to, da se mlado z drevesa skapano črvivo sadje skrbno pobira in tako gosenice pokončujejo, predno iz njega prilezejo in se v svoje zimске stanove poskrijejo. Nekteri vrtnarji, ki se posebno skrbno s sadjerejo pečajo, gosenico v sredini sada poiščejo.

V ta namen se poslužujejo plehaste cevke, katero v luknjo, ki jo je gosenica iz srede sada na zvonaj naredila. Po ti cevki gosenica na dan prileze in potem se vmori.

Seveda je tako ravnanje le pri posebno dragocenih sadih izpeljivo. Luknja se potem z ilom ali vozkom zamaže in tako sad ohrani. Jabelka in gruška na povedani način od gosenice oproščene se potem pravilno dalje razvijajo in lepo dozore.

Spoznati ali je golob samec ali samica.

Primi goloba z obema rokama in poženi ga nekte re kratič gori in doli. Samica vzdiguje pri tem pogaujanji rep na viš, samec ga pa pobeša navzdol.

Konjerejsko društvo štajersko je sklenolo, da se cesarski žrebci ne premestijo iz Ormoža k Velikej nedelji; žrebci imajo v Ormoži dobre hleve; tudi so žrebci nameščeni pri sv. Tomaži in toraj ni potrebno štacije v Velikej nedelji. Štaciji v Izvancih in Bolehnecih pa bodete združeni v eno in k sv. Juriju na Šavnici prestavljeni. Društvu pristopili so g. Ausserer v Sevnici, Janez Dobo višek in Fr. Mastujak pri sv. Juriji na južnej železnici.

Dopisi.

Iz Sevnice. (Toča — Potni učitelj brez slovensščine, okrajni zastop.) Letošnji maj je slabo od nas slovo vzal. Kakor po drugod je tudi tukaj blizo nas: Selce toča popolnoma po-

bila. Ne bodo nič želi ne grozdja brali. Tudi v Čanjem nje je dosti bilo, ali takrat pri nas še ni bilo toliko škode. Na sv. Abacija dan pa je zopet pri nas strašno se vsula; polovico je na njivah in vinogradih vzela. V Trnovci, Podvrhi, Stržiši, in Velkem vrhi je pa vse pobila in veliki strašni naliv vse pokončal, da se na njivah malo pozna, kaj je bilo vsejano. Na Velikem verbi je na več krajih trte izdrlo in s koljem vred v doline zneslo, tako da vinogradi zdaj skoraj nič niso vredni. Strašna škoda je v siromaštvo potisnila kmetovalce. Tam nimajo zdaj nič. Tako žalostno je vse videti, da človek tu sem prišedši ne ostane brez solz. Pri vsem tem pa imamo tudi pri nas z nemškutarji velike sitnosti. Posebno kmetijske podružnice vodja nam ne privoščiči slovenskega poduka. Ko je bil lansko leto v Raihenbergu nemški govor o trsnih uši se je nazadnje tožilo, zakaj ni več kmetov prišlo poslušat. Takrat se jim je povedalo, da zato ne, ker se nemški podučuje, k Slovencem bi pa imeli slovenski govoriti. To jim je bilo takrat močno nose zavihnilo. Tudi jaz sem bil sam navzoč, in sem slovenski prosil, da bi smel nekaj govoriti, ali brž so mi zabranili, rekši da nisem ud. Odgovoril sem jim, da le takrat bodemo jaz in drugi posestniki pristopili v kmetijsko družbo, kedar se bo v našem maternem jeziku občevalo. Okrajni zastop je zboroval 18. jun. Tukaj je zvest narodnjak predlagal v slovenskem govoru, naj bi se, ker je zdaj naš okraj zavoljo slabih let v hudih zadregah, živinska razstava preložila na prihodnje leto; če se pa že napravi letos, naj se dovoli iz okrajne blagajnice 50 fl. za prostor in druge potrebšine za razstavo; darila (premije) pa naj bi dala država, dežela in kmetijska družba. Večina okrajnih zastopnikov pa je dovolila 50 fl. za prostor in 150 fl. za premije, ker je mislila, da je okraj primoran po postavi denar za premije dati, kar pa ni tako, in ko bi se bila deželna postava od dne 9. januarja 1882 št. 14 v seji prebrala, bi se ne bilo to zgodilo, ker omenjena postava zahteva, da okrajni zastop privoli denar za premiranje bikov, ne pa za premije pri okrožnih živinskih razstavah. Res boljše in pravično bi bilo, ko bi se tistih 150 fl. za premije določenih privolilo siromakom po toči unesrečenim. Obžalovati moramo, da gori omenjeni predlog ni obveljal. Razpravljalo se je v slovenskem jeziku; to pa je nemškutarske kroge tako vznemirilo, da je kri silila nemu v glavo drugemu v noge. Čudno! Mislite li, da se bo slovenščina zmiraj pred vrata postavljala? Tisti časi so minuli, ko je tujec gospodaril na naših tleh! Njih Veličanstvo presvitli naš cesar so slovenske vojske na Dunaji slovenski ogorčili, in vi nemškutarji mislite imenitnejši biti, če nam v nerazumljivem jeziku nauke deliti poskušate? Pri nas Vam je že odklenkalo za zmiraj! Na slovenskem dvorišču ne potrebujemo tujih petelinov! Slovenski kmet zdaj dobro

pozna svoje prijatelje, le teh besedo bo poslušal in po postavnem poti vse dosegel, česar mu še manjka. Postave nam zagotavljajo vse pravice, le posluževati se njih moramo. Z Bogom rojaki!

Iz Gornjega grada. (Nove orgle — toča.) V nedeljo 2. julija je bilo pri tukajšnji cerkvi sv. Magdalene blagoslovljenje novih orgelj, ktere je naredil znani orgljarski umetnik g. Franc Goršič iz Ljubljane. Zvedenci v cerkveni muziki trdijo, da so v vsem prav izvrstne in vse hvale vredne; toraj se sme imenovani orgljar vsem cerkvenim predstojništvom za napravo novih in popravo skvarjenih orgelj z dobro vestjo in prav živo priporočati. Kakor zadnji maj, tako je bil tudi zadnji junij za mnoge kraje nesrečen dan. Po našem okraju je lilo kakor iz vedrice in nasulo po planinah vse belo toče, ktera je žalibog tudi pokončala vso letošnjo setev kmetom po š. Mihelski in Belovodski župniji. Isti dan je na planini pod Rogacem strela ubila nemu kmetu dva 300 fl. vredna vola, in njegovemu sosedu jednega. Bi li ne bilo pravično, ko bi se ubogemu kmetu tudi pri takšnji nesreči odpisalo na davkih, ker tu itak ne more na drugi način denarja dobiti, kakor če ktero živinico proda.

Iz Žavca. (Planinski pašnik za žrebeta.) Društvo v povzdigo konjereje na Štajerskem pripravilo je na Velikem travniku blizu Lubnega pašnik za žrebeta. Dotični pozivi in razglasi razpošiljali so se na vse občine in tudi pozamezne konjerejce; vkljub temu bilo je celo podjetje ljudem vendar le malo znano; nekteri pa niso imeli pravo zaupanje v celo reč. Usojam si o tej zadevi nekoliko vrstic v pojasnilo napisati. Pašnik je kake 3 ure pota od Lubnega proti severu na Velikem travniku. Po celi planini raste po ped visoka trava; paša je toraj izvrstna. Blizu vrhunca, turn imenovan, je ograjen prostor z deteljo nasejan. Celi, ograjeni pašnik je razdeljen v dva dela in sicer v spodnji in gornji pašnik. Razven izvrstne paše najdemo na planini tudi najčistejšo študenčno vodo. Na spodnjem pašniku stoji lep, lesen hlev, prostoren za 100 žrebet. Nasproti hlevu stoji lesena bajta (Karolova bajta imenovana) za pastirje in druge obiskovalce visokoležečega pašnika. Ako pride za pašo neugodno vreme, daje se žrebetom planinskega sena, ki se je uže poprej pripravilo. Raznovrstna zdravila so se pastirjem izročila; za prvo pomoč je toraj tudi skrbljeno, ako slučajno to ali ono žrebe zbolí. Vrh tega pride začetkoma vsaki teden jedenkrat živinozdravnik na planino žrebet ogledat. Za nadzorovanje žrebet postavljeni so trije pastirji. Žrebeta ostanejo skozi celo poletje na planini. Kar se pa tiče svote, ktero je treba za vse to, kar eno žrebe skozi celo poletje na plavini uživa, plačati, reči se mora, da je tako neznatna, da uže sama postrežba doma vsaki mesec skoraj toliko stane. Za eno žrebe se plača za celo poletje tri goldinarje. Pa ne samo to; le po-

mislite dalje, kako se mladi kopitarji pa planini v najčistejem zraku, pri najboljši paši, pri najčvrsteji vodi in najskrbnejši potrežbi telesno razvijati zamorejo.

(Konec prihodnjič.)

Od Radgone. (Nemčurji pa Nemci.) Hvala Bogu, da imamo še vendar za nas Slovence skrbljivega in hvalevrednega narodjaka, kateri skrbi za gornjeradgonski okraj. Radi bi jemu se očitno zahvalili, pa ker ne moremo, za tega del razglasimo tukaj, da naj ga Bog še mnogo let med nami ohrani in da bi si pridobil še več takih narodnih mož. Slov. Gospodar je prinesel v števil 23 več Krucev, pa to še niso vsi, pa ker jih še pisatelj ni omenil, jih za zdaj tudi jaz ne navajam, le toliko rečem, da so pravi Antikristi, ki bi nas radi zapeljali, zategavoljo Slovenci ne pustimo se; pazimo posebno pri volitvah, kedar bomo predstojnike volili. Pazimo že zdaj, kateri nemškutarsko radi govorijo, pišejo in hvalijo, da jih tedaj ne volimo. Kateri pa zdaj nemški uradujejo, s takimi pa le proč. Nemčurji bi najbolje storili, če bi se odselili od nas k Nemcem. Slovenci pa hočemo ostati Slovenci ter nečemo biti Nemci! Sicer pa se nemčurji sami smešijo. Saj ne znajo nemški. Par besed, katerih so, Bog vedi kde, menda pri vojakihi nalovili, vedno prežekavajo, da se jim uradniki na ves glas smejejo. Pravim Nemcem ne zamerimo toliko, saj jih ne sovražimo pa pri miru božjem nas naj pustijo.

Od sv. Martina na Pohorji. (Nesreča.) Nekaj žalostnega se je pri nas pripetilo. V petek, 30. junija po sedmi uri zjutraj se oblaki privalijo in toča se iz njih usiplje na naša planinska polja. Pa to še ni vse. Strela je vdarila v kaplanijo, kjer se tudi šola nabaja, in zadela je tudi učitelja, gospoda Lešnika, kateri je na mostovži pred šolsko sobo bil, in dve ženski, ki ste v veži vedrile. Ena izmed žensk, udovica, je hitro potem izdihnila svojo dušo; gospod učitelj je nekaj pozneje umrl, druga ženska je pa ozdravela. Gospod učitelj, Gašpar Lešnik je bil prav vrl mož, in je vestno spolnjeval tudi svoje dolžnosti kot kristijan, posebno lepo vselej o velikej noči. Bog nas varuj nagle in neprevidene smrti!

Iz Konjlc. (Preklic podpisa na Miheličevi prošnji.) Jaz podpisani Franc Založnik župan v Paki v konjiškem okraju sem neko nemško pismo podpisal, katero mi je vitanski občinski pisar Braunseis predložil. Ker nemško ne umem, in ker mi je Braunseis razkladal, da se v tem pismu za enakopravnost Slovencev prosi, sem kot nepopačen Slovenec rad podpisal. Ko sem pa kasneje poizvedel, da je ovo pismo nam Slovincem škodljiva Miheličeva prošnja, v kateri se zahteva, da bi se slovenski jezik iz naših šol in sodnij izbacnil, da bi se imelo trdim Slovincem v neumljivem nam nemškem jeziku v vseh uradih uradovati, da bi imeli Slovenci kakor dosihmal tudi za naprej nemške odleke in nemške

razsodbe in dopise prejemati, kar je največja krivica nam Slovincem — prekličem javno svoj podpis na ovom Miheličevem pismu in potrdim, da sem prošnjo do visokega državnega zbora podpisal, naj bi se blagovolilo sklenoti popolno izvedenje enakopravnosti slovenskega jezika v ljudskih in srednjih šolah, na učiteljiščih, v vseh uradih in pred sodnijami. To je tudi izraz prepričanja in mišljenja cele srenje, katera je vsa slovenska in slovenska ostati hoče.

Franc Založnik, župan.

Od sv. Jurija na Šavnici. (Vjet ptič.) Dolgo smo z glavami stikali in se popraševali, kdo je tisti agent, kateri se je pri Miheličevi firmi „vdinjal“. Vsi ljudje vse vedo. Kolportér, kateri je tri občinske predstojnike v našej fari preslepil, da so Miheličovo prošnjo podpisali in občinske pečate sramotno skrunili — ta omilovanja vredni človek je Franc Kreft. Ta človek, ki zna ..... sedi v okrajnem šolskem svetu in je na žalost poštenjakom za krajnega šolskega ogleda pri sv. Duhu. Toda stari Bog še živi in Krefta hočemo iz šolskega sveta izbacniti. — Berco smo mu že dali — prekopicuhov in rovarjev nečemo.

Iz Monšberga. (Proč z Miheličovo nemškutarijo.) Od vseh strani čitamo o slovenskih prošnjah za enakopravnost slov. jezika, le od naše Monšberške občine se ne čuje ničesar. V dolžnost si štejem poročati, da je tudi naš obč. predstojnik prejel Miheličovo nemško prošnjo, katero je pa vrgel tje, kamor tudi Mihelič iti mora, kedar mu sila pritisne. Priskrbela se pa je tiskana slovenska prošnja, ki so jo dve tretjini odbornikov s predstojnikom vred podpisali. Bog daj, da bi dober uspeh naredila. Toliko naj zadostuje, da ne bodo mogli več naši nasprotniki čres nas bloditi, da tudi Monšberžanci želimo vse nemško! Mi smo pošteni Slovenci, in Slovenci, enakopravni Nemcem, ki cesarju ničesar več ne plačujejo kakor mi, tudi ostati hočemo na slovenskih tleh. Da bi se nemčur tukaj šopiril kakor pav, tega ne trpimo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar in cesarica bivata sedaj v Ischelnu, kder se kmalu zbere skoraj vsa najvišja rodbina. — Nadvojvoda Albreht ogleduje v Gradci vojaštvo. — Ministri Falkenhayn, Pražak in Konrad odlikovani so z redom železne krone. To kaže, da uživa grof Taaffejevo ministerstvo še zmiraj popolno zaupanje cesarjevo. To pa skeli hudo vse liberalce in nemčurje; kajti vse upanje kedaj do gospodstva priplezati, je proč. — Vojniško ministerstvo namerava število peš-polkov od 80 pomnožiti do 102; vsak regiment bode zanaprej nameščen v svojem nabornem okraju, t. j. doma, kar bode vojakom pa staršem prav. — Poljski in česki prebivalci v Šleziji prosijo popolne enakopravnosti z Nemci, vsak

uradnik, notar, učitelj ondi mora biti nemškega in slovanskega jezika zmožen. — Dva uradnika v českem Hebu sta rogovilila zoper vlado in bila prestavljena. Prav tako! Uradniki imajo v pokorščini prvi biti in drugim vzgled služiti! — Tirolski poslanci tirjajo verskih šol, brezverskih nečejo. Ko so naši slovenski poslanci po dr. Radaji se e. kr. namestniku javno pritoževali zoper rovarstvo nemškega „Schulvereina“ so nemški liberalci bili slabe volje in prav jezni. Zastonj, krivica ni pravica! Slovenci nismo več tlakarji nemških grajščakov, kakor nekdanj, ampak svobodni ljudje, jednakopravni Nemcem ne samo pri plačevanji, ampak tudi v pravicah. Več o deželnem zboru štajerskem poročamo prihodnjič. — Koroški Slovenci bodo meseca avgusta imeli dopolnilno volitev za koroški deželni zbor, ker je Petritsch poslanstvo odložil. Želimo, da zmaga naroden kandidat s pomočjo vrlega „Mira“. — Tudi na Kranjskem rogovili nemški „Schulverein“ in vsiljuje blizu Črnomelja ob hrvatskeji meji trdim Slovincem nemško šolo. — Na Ogerskem so mnogo Judov zaprli, ker so nekje mrliča ukradli, v umorjene kristijanke Estere obleko zavili in v reko vrgli; toda goljufija se je izvedela in sedaj vse veruje, da so Judi za veliko noč letos kristijansko deklico zaklali.

Vnanje države. Nemški cesar pride zopet v Gostinske toplice in se snide z našim cesarjem. Pravijo, da ga spremlja Bismark. Ta se čedalje bolj boji francoske republike, posebno, ker je mnogo Nemcev, ki črtijo cesarje in kralje pa gorijo za republiko. Ruski car namerava po nasvetu ministra Tolstoja vendar le Rusom nekšno ustavo dati, da bodo poslance volili in državni zbor dobili, kakor je pri nas. Nihilistične zarote ga silijo v to; vedno mu strežejo po življenji; prej ne bo miru. Iz Sibirije pa bodo več, kakor polovico jetnikov spustili domov, ker so po nedolžnem bili tje odgnani, med njimi mnogo poljskih katoliških mešnikov, redovnikov in škofov. Bog daj, da se to uresniči in krivica odpravi. — Srbska skupština je odobrila železniško nagodbo z Avstrijo, sedaj bodo železnico hitro stavili od Belgrada naprej. — Turškemu sultanu so velevlade nasvetovale, naj pošlje vojakov v Egipt in odstavi Arabipašo. Toda Turk in Arabi držita vkup in sedaj žugajo Francozi, Angleži Italijani in Grki izkrcati vojakov in deželo pograbit. Pri tej priliki pa je mogoče, da se stepejo med seboj. Iz Egipta so Evropei večjidel uze pobegnoli. — Resnično pa je, da se Angleži in Francozi močno pripravljajo na boj. Kaj bo iz tega, to je težko reči. — Francoski freimaurerji so v zbornici poslancev sklenoli prekrasno cerkev Srca Jezusovega v Parizi podreti; cerkev je stala 14 milijonov frankov in bila pozidana v zahvalo, da so požigalci mesta Pariza bili l. 1871 srečno premagani. — V Severni Ameriki so morivca Guiteauja res obesli. Pod vislicami stoječ je še

prepeval. Amerikanci so radi, da ta pošast ne živi več.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment šte. 47.

1. Dne 25. julija obhaja naš domači, zvečinoma slovenski peš-polk ali regiment šte. 47 dve-stoletnico svojega obstanka. Slavno zgodovino ima za seboj, čast regimentu, ponos narodom, iz katerih je nabiral svoje junake, sijajen vzgled vojaških čednostij in požrtvovalne ljubezni do svitlega cesarja, do mile domovine in slavne Avstrije. V 259 bitkah in bojih palo je okolo 30.000 mož. Njegovih junakov kosti trohniijo pred cesarskim Dunajem, na globokem Ogerskem, pred srbskim Belgradom, po širokem Nemškem, daljnem Francoskem, vročem Italijanskem in v tužnej Bosniji. Sprva na Českem ustanovljen dobil je l. 1817 slovenske okroge štajerske odkazane v nabiranje novincev in je toraj 65 let uže prav naš domači slovenski regiment. Slovenskih mater sinove izbirajo za ta slavni peš-polk, slovenščina velja kot priznani jezik regimentni, katerega se ima vsak njegov oficir naučiti. In res ponosni smemo Slovenci biti na ta regiment; kajti on slovi pri vsej avstrijske armadi kot eden izmed najboljših, najizvrstnejših v vsakem oziru, v junaštvu in zvestobi, v kreposti in vstrajnosti, v spretnosti in urnosti, to sedaj uže celih 200 let.

Toliko dobrih lastnostij dela tudi zgodovino tega regimenta jako zanimivo, mično in spodbudljivo. Mislimo toraj svojim slovenskim čitateljem dobro ustreči, ako iz bogate zgodovine našega slavnega peš-polka šte. 47. povzamemo nekoliko črtic v poduk in kratek čas. Posnete so po ravno izišlej knjigi: „Geschichte des k. k. Infanterie-Regiments Nr. 47. nach den Feldakten und sonstigen Original-Quellen verfasst von Gustav Ritter Amon von Treuenfest, k. k. Rittmeister. Knjiga se dobi v regimentovej uradnici v Mariboru ter stane 4 fl. 50 kr.

Proti koncu 17. stoletja žugala je turška sila predreti glavni jez, kateri je do tiste dobe branil srednjo in zapadno Evropo groznega poplavljenja po krvilačnih azijskih divjakih. Vse dežele, vsi narodi na Balkanu stokali so uže pod turškim mečem, južna Rusija se jim je pokorovala, vsa Erdeljska in skoraj vsa Ogerska bila je v njihovej oblasti. Z visokega gradu v Budimpešti plapolala je turška zastava v znamenje, da ondi stoluje turški paša. Tega so še podpirali ogerski vstaši, pod vodjem Tökölijem, in francoski denar kralja Ludovika XIV. Primirje l. 1664 s Turkom sklenjeno na 20 let je se bližalo koncu. Novo primirje pa je sultan odbil. Ob enem je cesarjev poslanik grof Caprara videl, kako vse mrgoli vojakov v Carigradu, kako jih vse polno vre proti Donavu in Belgradu, sama znamenja, da se Turk

pripravlja na boj. In tako je tudi bilo v resnici. Turški sultan odpotoval je v Adrijanopol in dalje v Belgrad. Naprej poslal pa je velikega vezirja. Kara-Mustafa bilo mu je ime. Ta je zbiral in gnal 200.000 Turkov proti cesarskemu mestu Dunaju, da se ga polasti.

Cesarjeval je takrat Leopold I. Uvidevši strahovito nevarnost prosi podpore, išče zaveznikov pa jih ne najde. Samo bavarski in saksonski vojvoda in poljski kralj Jan Sobijeski obljubijo pomoči in papež pošljejo denarjev. Na to zaukaže cesar mesto Dunaj utrditi in s šancami obdati, vojaštvo pomnožiti in zlasti 6 novih regimentov ustanoviti. No, in med temi regimenti bil je tudi naš!

Dne 24. januarja 1682 je cesar Leopold I. v posebnem pismu pooblastil barona Jurija Wallis, naj nabere regiment pešcev, ter mu podeli pravice lastnika, nemški Regiments-Inhaber. Kot takšen bil je baron Wallis višji poveljnik ali „obrist“ ter je imel pravico oficirje imenovati.

Takrat niso vsakega sposobnega človeka med vojake jemali, kakor den denešnji, tudi ne zapisovali, kakor pred kratkim. Velikoveč vabili so jih in nabirali. Vsakemu pristopivšemu dala se je vojaška ara in obečalo zraven plače še mnogo pravic in pogosto tudi nekaj deleža pri naplenjenih rečeh. Ko je toraj baron Wallis dobil nalog od cesarja nabrati regiment pešcev, razposlal je vabljivcev na vse strani. Ti so potem šli od mesta do mesta, povsod stavili šotorov in bobnali in vabili naj bojaželni fantje stopijo med vojake. Baron Wallis je tako nabiral vojakov novincev največ na Českem, nekaj pa tudi na Nemškem. Vsakemu fantu v dedovanih deželah cesarjevih je naštel 8 srebrnih tolarjev, na Nemškem pa 12.

Zbirališče novemu regimentu bilo je česko mesto Kolin. Dne 6. julija 1682 bil je ves regiment nabran, 2040 mož. Lastnik obrist Wallis jih ogleda in jim razdeli zastave. Vsak bataljon je imel svojo pa tudi vsaka kompanija. Za 1. bataljon zvezla je cesarica Eleonora sama prekrasno belo-židano zastavo s podobo Device Marije na enej, s cesarjevim grbom in imenom na drugej strani. Prva kompanija prvega bataljona dobila je kakor druge rumeno-židano zastavo, katera je kazala na enej strani podobo sv. Jurija, patrona celemu regimentu, na drugej pa cesarski orel. Ves regiment prisegol je zvestobo cesarju in pokorščino svojemu obristu in oficirjem.

Oficirjem (štabu) prišteta so bila takrat sledeča dostojanstva: obrist (lastnik), obristlajtnant, obristwachtmeister, regimentni kvartirmeister, auditor (sodnik), kaplan, tajnik, provijantmeister, ki je za živež skrbel, regimentni brivec, regimentni bobnar in profos. Vsak oficir je imel pripasan tenek meč in v roki palico. Razločevali se niso po zvezdah in ovratnikih, ampak po palicah: lajtnat je vedno seboj nosil špansko trstiko brez gumba, stotnik trstiko s koščenim gumbom, obrist-

lajtnant takšno s srebrnim in obrist z zlatim gumbom. Glavo je oficirju pokrival sivkast klobuk, kateremu je desni krajnik bil na vzgor zavihnen. Za klobukom so imeli zateknena rudeča in bela peresa, ki so nazaj do sred hrbta segala. Telo pokrivala je žolta suknja, prsi varoval železen oklep, vrat pa krasil širok ovratnik drobno nazobčanih čipkov ali špic. Nosili so kratke pa košate hlače in visoke črevlje. Okolo ledja vil se je širok rudeč pas. Suknja in kamižola bila je preprežena z debelimi zlatimi obšivi in obrobi.

Vojakov je bilo sprva 2 bataljona. Vsak bataljon je štel 5 kompanij. Kompaniji lastnih bilo je pa: 1 stotnik, 1 lajtnant, 1 banderaš, 1 feldweibel, 24 vodnikov, namreč 6 korporalov, 18 frajtarjev, ki so druge na straže gonili, 88 mušketicerjev, ki so puške muškete nosili, 48 pikenirjev, ki so kopje ali dolge sulice imeli, 8 grenadirjev, ki so granate streljali pa tudi z rokami jih poganjali. Vsak vojak je imel žolto suknjo do pod kolena, kamižolo, dobre pa nizke črevlje, volnate dolge nogovice, kratke hlače iz telečjega usnja, črn ovratnik, 2 srajci, usnjate zavihane rokavice, torbico za 40 patron in telečnjak. Pod suknjo in okolo kamižole bil je usnjat prepas, na katerem je visel tenek meč. Služil pa je na mesec vsak vojak 6½ fl. obrist pa 450 fl. Vrhu tega so dobivali kruha, mesa, vina in pive. Vsak mesec je za regiment trebalo 6410 fl. Takšen je bil začetek našemu domačemu regimentu šte. 47.

(Dalje prih.)

Smešnica 27. V nekem trgu je hotel mesar novo tablo prirediti, da jo obesi mesnici nad dveri. Gre toraj k malarju in pravi: Gospod malar, napravite mi novo tablo, zapišite mojo ime z lepimi velikimi pismenkami pa namalajte zraven še debelo svinjo, da bo hitro vsak spoznal, kaj sem!

Razne stvari.

(Slovensko društvo), dovoljeno od visoke vlade, namerava dne 15. julija t. l. v Celji sklicati prvi občni zbor ob 3. uri popoldne v gostilni: Stadt Graz. Drugi den, t. j. 16. julija zboruje nemški Parteitag! Slovenci bodemo toraj den poprej zborovali in zlasti sklepali o prošnji za djansko enakopravnost Slovencev z Nemci v uradih, šolah in javnem življenji. Upamo na navzočnost vseh državnih in deželnih naših poslancev pa na obilno udeležitev naroda slovenskega. Ne udajmo se!

(Pamet zgubili) bi nemčurji v Škofjeh vasi pri Celji, ko bi jo imeli. Pravijo, da niso iz Celja za nemčursko prošnjo podpisov v najem vzeli, pa glej v istej sapi pravijo, da je Walland tudi podpisal, a Walland je v Celji doma. No, pameti ne more nihče zgubiti, kdor je nima.

(Miheličevih prošenj nemčurskih) so baje nekaj čez 100 nabrali, prav za prav zgoljufali in zbagljali; slovenskih je blizo 400.

(*Mariborska posojilnica*) ima do sedaj prometa 70.000 fl.

(*Somboteljski škof*) na Prekmurskem bode baje imenovan državni poslanec Karol Königsmeier.

(*V Žavci*) ima sedež oddelek društva „Rudečega križa“, ki podpira ranjene in zbolele vojake ob času vojske. Ovi oddelek je v Dubrovnik obposlal letos: mnogo platna, rutic, srajc, gat, nogovic, robcev.

(*Rektor*) graškemu vseučilišču je dr. Bidermann, mož Slovencem pravičen.

(*Sv. Hemski župan*) je plezal črez velik hrib v Nemno, da je vlovil jeden podpis za nemčursko prošnjo.

(*V Slatino*) je do 20. junija došlo samo 274 gostov.

(*Zavoljo špičkov*) zaprli so ljudske šole v Celji in Čadramu.

(*Za lovske karte*) nabralo se je uže 4743 fl.

(*Železnica*) od Spielfelda v Radgono bo 31 kilometrov dolga.

(*Neosepničanih*) je ostalo predlanskim 21.922, lani pa 24.447 otrok.

(*Zavoljo goveje kuge*) l. 1879 je dežela plačala odškodnine 14.667 fl.

(*V Podovi*) je 4letno dete Neže Kolaričeve v štepih palo in utonilo.

(*V spod. Drauburgu*) se je nepoznan mož pred železniški hlapon na kolomaje vrgel in bil hipoma zdrobljen.

(*Toča*) sekala je 30. jun. pri Mariboru zlasti v Melji in Košaku, v Šmarijskem okraji ter obiskale Šmarije, Vrh, Senovico, Vobov, Pivec in Šusem, dalje okolo Dobrne.

(*V Rakitovci*) je pogorelo 14 poslopij, v Lembergu pa hiša Marije Sprajčeve.

(*Husarji regimenta šte. 7*) prestavljeni bodo iz Maribora in Slov. Bistrice v Pečuh; na njih mesto pridejo dragonarji šte. 5 ruski cesar Nikolaj iz Celovca.

(*Stare petake*) od 7. julija 1866 jemljejo sedaj pri vseh c. k. deželnih glavnih kasah pa tudi pri deželnih finančnih blagajnicah do konca decembra.

(*Obsojeni*) so: Anton Malovšek zavoljo uboja na 3 leta, Franc Kerle zavoljo požiga na 8 let, Janez Karo zavoljo požiga na 12 let, Mica Žižek zavoljo detomora na 8 mesecev v težko ječo.

(*V Lučanah*) so odprli telegrafno štacijo.

(*V Šmariji*) se pričkajo, ali bi sodnija še dalje ostala v sedanjem poslopji ali bi za njo stavili novo sodišče.

(*Velike manevre*) pri Dunajskem novem mestu so cesar odpovedali, da se stroški prihranijo.

(*Zavoljo pijančevanja*) zaprli so na mariborskeje gimnaziji 42 dijakov. Žalostno.

(*Posilnih dražeb*) kmečkih posestev na Štajerskem objavila je „Grazer-Zeitung“ v jednej jedinej številki 90. Strašno.

(*Spremembe v Lavant. škofiji.*) Č. g. Anton Vraz prestavljen je kot kaplan k sv. Marjeti na Pesnici, č. g. Janez Čagran pa v Kamco. Mahrenberska župnija je razpisana.

Loterijne številke:

V Gradci 28. junija 1881: 79, 57, 43, 25, 28.

Na Dunaji " " 18, 25, 40, 89, 86.

Prihodnje srečkanje: 15. julija 1882.

1--3

Zgodovina

domačega regimenta šte. 47.

pod naslovom:

Geschichte des vaterländischen k. k.

Infanterie-Regiments Nr. 47.

je dobiti v Reserve-Commando-adjutanturi v kosarni pri Dravi v Mariboru.

☛ Cena 4 fl. 50 kr. ☛

Hiša

z enim nadstropjem, prva gostilna in edina pekarija v selu, se prostovoljno proda. Več se izve pri c. kr. pošti v Černem na Koroškem. Post Schwarzenbach, Kärnten.

Štipendije

za učence c. kr. gozdarske šole v Gusswerku pri Marija-Celji za šolsko l. 1882/3.

Deželni zbor štajerski je dne 5. oktobra 1881 sklenol iz obrestij gozdarsko-kulturne zaloge napraviti tri štipendije, vsako v znesku 200 fl. za učence gozdarske šole v Gusswerku pri Maria-Celji. Zatoraj se pozivljajo vsi, kateri so namenjeni prositi za ove štipendije, naj po c. kr. gozdarskeje direkcije na Dunaji si pridobijo spričevala, da so popolnem sposobni sprejeti biti v omenjeno gozdarsko šolo (po predpisu 5. oddelka naučnega črteža). Tem spričevalom naj dodenejo dokazila, da so iz Štajerskega doma, da so brez premoženja ter naj priložijo še prošnjo za podelitev ene izmed gori imenovanih deželništipendij. Vse naj vložijo pri deželnem odboru v Gradci. Kojim se štipendije podelijo, ti imajo še prve dni avgusta t. l. posebič prositi za sprejetje v omenjeno gozdarsko šolo. Denarja se izplača nekaj po ustupu v gozdarsko šolo, nekaj pa v začetku drugega šolskega polletja proti potrjenju šolskega vodstva.

V Gradci dne 25. maja 1882.

Deželni odbor Štajerski.

Stacuna v Mozirji.

Franc Rauscher priporoča p. n. občinstvu svojo prodajalnico kemikalij in vsakovrstnih enakih izdelkov kakor:

Popovo anaterinsko ustno vodo, Golovjedilni prašek, Kralov železnati sladkor, Mollov Seidlizprašek, kri čistilne svalke ali kroglice, c. kr. priv. meseni izleček, cvet zoper protin ali trganje, strup za razni mrčes, Bergerjevo zdravilno milo iz smole, zdravilno-krepčevalen cvet ali flujid itd., tudi izvrstni žganjavec imenovan: „Klostergeist“, kuminovec imenovan: „Aniset Doppelkummel“, Admontsko kuminovo vodo, homeopatični vinski cvet ali špirit itd. vse najboljše kakovosti za najnižjo ceno.

3-3

Dobre sesaljke, vodovlaki ali pumpe.

Faulerjeva patentna sesaljka, vodovlak ali pumpa za vzdigovanje vode, gnojnice pripada najboljim, pri-

prosto narejenim in najcenejšim pumpam. Prodava se v dvojnej velikosti.

Štev. 1. s cevjo po 60 centimetrov široko v premeru in po 3½ metra visoko ter velja 24 fl. Štev. 2. ima 75 centimetrov v premeru debelo cev, ki je tudi 3½ metra visoka, pa velja 35 fl. to pa v štacuni v Gradci. Za dobroto se daje poroštvo, namreč, da vzdigne v enej uri po 7000 litrov tekočine.

Anton Körösi,

trgovec z železom v Gradci
Griesgasse Nr. 10.

6-6

Štupo za svinje

priporoča

V. P. Holasek

v Mariboru.

3-6

3-3

Učenca

slovenskega jezika zmožnega, sprejme štacuno z mešanim blagom

Jožef Žagar,

trgovec pri sv. Juriji v Slov. goricah.

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, aneške cevi iz kovanega železa, cevi iz kopljine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izljavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu
naposled

blago iz lite kovnine in mednine
po obrazcih

priporoča po najnižjej ceni in s poroštvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

1-4

Posojilnica v Celji

sprejema hranilne vloge tudi od ljudi, ki niso udje posojilnice, in plačuje od njih obresti po

5 gld. od 100 gld. na leto.

Uradni dan je vsaki torek dopoldne.